

INTRODUCEREA UNUI SISTEM FLEXIBIL DE REDEVENȚE CARE SĂ ÎMPACE NEVOILE BUGETULUI CU NECESARUL DE INVESTIȚII

Deși prin Constituția românească resursele naturale sunt proprietate publică, la bugetul statului nu se simte mai deloc acest lucru

România a ratat momentul 1 ianuarie 2015, din care putea opera o majorare a redevențelor pentru hidrocarburi, la sfârșitul celor 10 ani în care stabilise un nivel preferențial prin contractul de privatizare al Petrom. Lipsa de predictibilitate care decurge din această situație este acuzată de majoritatea experților consultați de SAR, contrar argumentației oficiale că, în acest fel, ar oferi reperi industriei.

Pe de altă parte, prăbușirea subită a cotațiilor petrolului pe piața internațională face într-adevăr dificilă calibrarea unei politici pe termen lung, mai ales în condițiile în care România are provocări specifice pe care trebuie să le rezolve.

Principalele aspecte de care trebuie ținut cont sunt:

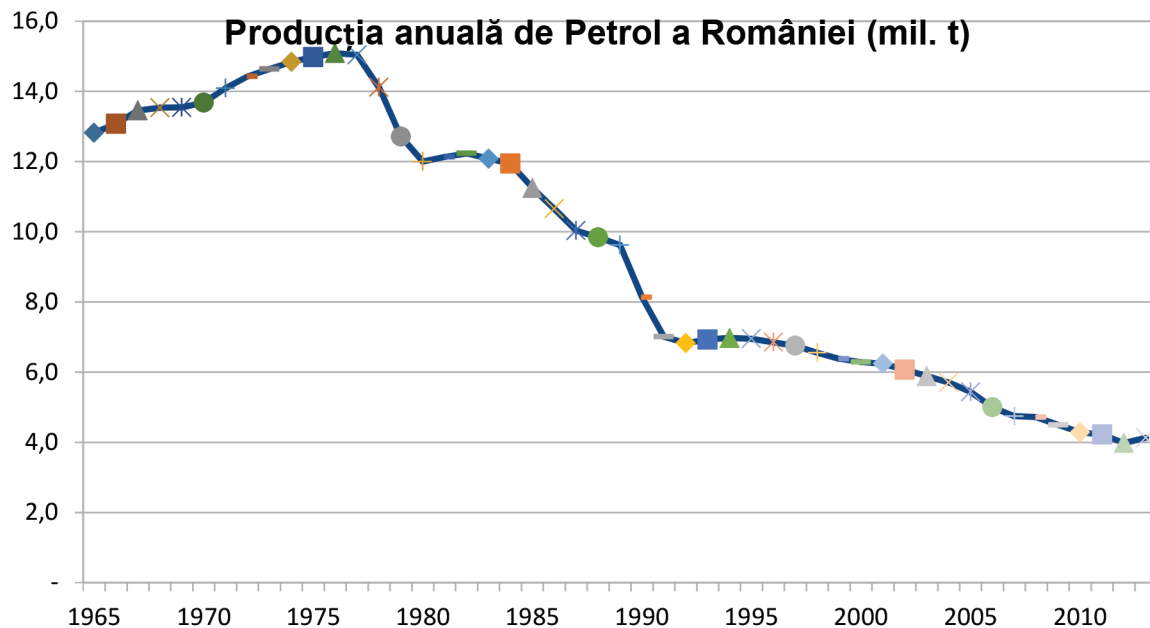
1. Nevoile bugetului public. Bugetul de stat pierde anual până la jumătate de miliard de euro din lipsa de corelare a redevențelor cu media europeană - bani suficienți de exemplu pentru dublarea salariilor tuturor medicilor, dublarea tuturor alocațiilor pentru copii sau reducerea CAS cu încă patru puncte procentuale. Pe de altă parte, extracția de petrol și gaze asigură aproape integral profiturile Petrom (rafinarea și distribuția au bilanțuri fiscale în jurul cifrei zero), care

au atins și vârfuri de un miliard de euro pe an. O parte a banilor se întoarce prin intermediul impozitului pe profit sau ca urmare a pachetului rezidual de acțiuni deținut de stat, dar numai după ce trece prin filtrele contabile respectiv ale politicii de dividend practicate de OMV.

2. Securitatea energetică. În cazul României, care și-a depășit de peste 35 de ani propriul peak-oil¹ (momentul din care potențialul total de producție începe să scadă), exploatarea intensivă poate deveni o vulnerabilitate a securității energetice, iar redevențele joase încurajează tocmai această situație. Din acest punct de vedere, mult mai oportună ar fi o politică de conservare a resurselor, care presupune ca România să importe petrol atunci când este ieftin și ușor disponibil, respectiv să apeleze la resursele interne când prețul internațional este mare sau când disponibilitatea este problematică. O abordare conservatoare ar veni însă și cu dezavantajul unei volatilități mult mai mari în afacerile și piața muncii din sector – Petrom fiind practic în situația de a închide sau redeschide exploatarea la fiecare nivel de preț.

¹ BP, World Energy 2014, disponibil la <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html>

Producția anuală de petrol a României în ultimii 50 de ani (milioane de tone)

Sursa: BP

3. Nevoia de investiții. În cazul exploatărilor vechi, aproape de epuizare, costurile de capital sunt de mult amortizate, în schimb costurile de exploatare curentă sunt relativ mari, din cauza productivității reduse a sondelor². Pentru ca scăderea producției totale să fie cât mai lină, ar fi nevoie de investiții noi în explorare și exploatare. Cea mai promițătoare zonă este bazinul Mării Negre, dar pot apărea surprize plăcute și de la forajul terestru la adâncimi mai mari. Oricare dintre aceste metode presupune însă costuri ridicate, iar nivelul redevenței practicate ridică sau coboară dramatic pragul de oportunitate al fiecărei investiții. Concret, dacă o redevență mare ajută la conservarea rezervelor existente ea poate în același timp să inhibe descoperirea unora noi. Și invers - o redevență mică accelerează exploatarea, dar și explorarea, întrucât investitorul se așteaptă să-și recupereze banii mai repede.

² Vasile Iuga, *Sisteme de Impozitare Aplicabile în Industria Producătoare de Petrol și Gaz*, PWC, disponibil la <http://ro.scribd.com/doc/235348203/Sisteme-de-Impozitare-Aplicabile-in-Industria-Produsatoare-de-Petrol-Si-Gaze-Nov-2013>

Cu greu poate fi identificată o politică de natură să împace simultan și integral toate cele trei ținte, astfel că decizia va fi destul de complicată. Rămâne valabil însă un „fir roșu”: maximizarea performanței economice pe termen lung.

Pot fi formulate trei scenarii de bază prin care acest lucru să se întâmple:

1. *Un scenariu minimal*, care să presupună păstrarea unor niveluri reduse, apropiate de cele de acum, în speranța că sumele neîn-casate direct de bugetul de stat vor fi supra-compensate de performanța economică generată.
2. *Un scenariu maximal*, care înseamnă că întreg profitul obținut din exploatările petroliere merge la bugetul de stat, cu excepția unei marje operaționale fixe procentual care să rămână ca beneficiu al titularului de licență și cu relicvitarea fiecărei concesiuni în parte.
3. *Un scenariu intermediar*, care să facă distincții cât mai fine între fiecare componentă a activității de extracție și care să prioriti-zeze cu ponderile adecvate cele trei ținte care trebuie urmărite.

Cum ar putea arăta un astfel de scenariu? Propunem adoptarea unui model de redevențe diferențiat, cu doi piloni - pentru

exploatările existente respectiv pentru cele noi.

Pentru resursele aflate deja în exploatare, taxarea la un nivel apropiat de media Uniunii Europene, prin intermediul unui sistem de costuri recunoscute în cuantum fix, urmând ca diferența, așa-numitele „supra-profituri” să devină venit la bugetul public. O astfel de politică ar avea ca efect, pe de-o parte, mărirea încasărilor față de nivelul derizoriu de acum și, pe de altă parte, calibrarea naturală, din mers, a volumului extras. Astfel, în condițiile unui preț ridicat al petrolului pe piața internațională, sondele ar funcționa aproape de maximum de potențial asigurând o oarecare autonomie în fața șocurilor externe. Pe măsură ce prețul scade, sondele cu potențial mai slab și costuri mai mari devin nerentabile și intră automat în conservare, astfel încât resursele sunt protejate până în momentul în care redeschiderea

devine oportună. Ca efect, este previzibilă o volatilitate mai mare a activității economice generate de afacerile Petrom însă aceasta ar putea fi compensată prin intensificarea activității de prospecțiuni, unde propunem introducerea de stimulente fiscale suplimentare.

Pentru exploatările viitoare, unde este nevoie de prospecțiuni și explorări cu costuri mari și grad ridicat de risc, este preferabilă o structură flexibilă, care să le ofere potențialilor investitori o perspectivă cât mai bună de amortizare a cheltuielilor. Dintre multele scheme contabile existente, cea mai simplă este scutirea completă de redevențe pentru un număr determinat de ani, până la recuperarea integrală a investiției inițiale, urmând ca abia la expirarea acestei perioade să se aplice sistemul de taxare valabil pentru resursele „în exploatare”.